

Utbildningsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Utbildningsnämnden

Datum:
2020-10-26

Diarienummer:
UBN-2020-07960

Handläggare:
Ulrica Fredholm

Förutsättningar för utegrupper på förskolgårdar

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar

1. **att** lägga rapporten till handlingarna.

Ärendet

Rapporten innehåller en beskrivning av förutsättningar som krävs för utegrupper av tre olika slag, Friluftsförskolans I Ur- och Skurkoncept där avtal krävs för att använda beteckningen i Ur och skur, permanent utegrupp med lådcyklar och temporär utegrupp under våren. Ett mindre försök med lådcyklar är planerat i Årikets förskola. Detta kommer att provas under hösten. I Fålhagsledens förskola har man påbörjat planering av ett försök med temporär utegrupp avseende fem platser våren 2021. Båda försöken utvärderas under 2021.

Bakgrund

Förvaltningen har givits uppdrag att utreda förutsättningarna för att möjliggöra ur och skuravdelningar med bas på förskolegården. Förvaltningen har tagit fram ett förslag på förskolor som kan öka utevistelsen för barnen med beskrivning av hur det påverkar ekonomin och lokalförsörjningen.

Föredragning

Det huvudsakliga syftet är att skapa fler platser i befintlig verksamhet. Behovet av platser är störst i de centrala delarna av Uppsala och vid kötoppar på våren. Utgångspunkten har varit att utreda:

- Allmänt om förutsättningar för utegrupper

- Friluftsförskolans koncept I Ur och Skur-förskola
- Permanent utegrupp i kombination med lådcyklar
- Temporär utegrupp på våren för att bereda plats för nya barn

Allmänt om förutsättningar för utegrupper

Omvärldsspaning i andra kommuner med verksamheter som beskrivs som uteförskola/utegrupper har gjorts. Utegrupper var mest förekommande i kommuner i landets södra delar såsom Malmö, Lund, Eslöv, Svedala och Simrishamn.

Utifrån behovet av förskoleplatser i Uppsalas centrala delar har en kartläggning gjorts av både förskolor och dess omgivning (park-och naturområden) i dessa områden. Även förskolor i närliggande områden har kartlagts.

Vi har tittat på förutsättningar vad gäller gårdar, omgivning och kapacitet i lokaler. När det gäller utemiljön såsom gården och/eller i omgivning har bedömning gjorts av storleken på gården. Det behövs tillräckligt stor yta för en extra grupp och möjlighet till väderskydd. Det handlar om rum för skydd mot besvärligt väder som sol, värme, vind, regn och kyla. Vi har undersökt hur användbara omgivningarna är. Det handlar om tillgången till park, skog, äng, friluftsområde och lekpark.

Vi har även tittat på kapaciteten avseende lokalerna på förskolan eller i andra lokaler, om det finns kapprum med torkmöjligheter och tillräckligt med måltidsutrymmen och hygienutrymmen.

Övriga förutsättningar att ta i beaktande såsom personella resurser har undersökts. Det handlar t.ex. om kompetens hos personalen och samarbete med befintlig förskolas personal vid öppning, stängning och frånvaro.

Ytterligare förutsättningar som har kartlagts är kapacitet i kök, eventuell leverans/transport till annan plats samt vilka nödvändiga investeringar och inköp som krävs.

Friluftsförskolans koncept I Ur och Skur

”En heltidsverksamhet för förskolor och skolor som vill satsa på friluftsliv som övergripande inriktning. Här utmanas barnen lite mer av undervisningen utomhus. På en förskola eller skola inom I Ur och Skur gör pedagogerna didaktiska val och planerar in långa stunder för utevistelse. Här är undervisning, friluftsliv och vistelse i naturen snarare regel än undantag då uterummet används som lärmiljö och är ett lika självklart inslag som lokalerna inomhus.” (Friluftsförskolans hemsida)

För att bedriva verksamhet enligt I Ur och Skur-pedagogik behövs licensavtal med Friluftsförskolans koncept med villkor om utbildningar och avgifter. Licensavtalet innehåller obligatoriska och avgiftsbelagda utbildningar för minst 75 procent av arbetslaget, medlemskap och medlemsavgift för pedagoger samt licensavgifter för barnen. Avtalet omfattar även krav på årsberättelse och enkäter som ska genomföras.

Permanent utegrupp i kombination med lådcyklar

Förutsättningar för en permanent utegrupp i kombination med lådcyklar förutsätter tillhörighet till förskolelokal med plats för barngruppen vid väder som kan försvåra uteverksamhet. Det handlar t.ex. om plats att inta måltider, hygienfaciliteter, förvaring och torkning av kläder samt aktiviteter.

En permanent utegrupp kräver en förskolegård med goda förutsättningar för uteverksamhet samt närhet till lämpliga omgivningar som park- och naturområden samt tillgång till hygienfaciliteter i anslutning till dessa.

Transport av lunch till plats utanför förskolan där barngruppen befinner sig kan vara nödvändig.

Det behövs investering i lådcyklar för att möjliggöra att förflytta sig längre sträckor från förskolegården. Lådcyklar innebär elcyklar med plats för 4 eller 6 barn som köps in utifrån beräknat antal cyklar/grupp/förskola. Cyklarna måste ha säker förvaring inomhus, bra lås vid parkering utomhus, laddningsmöjligheter, underhåll/service, hjälmar till barn och vuxna samt utbildning för säkerhet.

För en permanent utegrupp behöver det tas beslut om det ska vara obligatoriskt för en viss barngrupp eller valfritt.

Temporär utegrupp på våren för att möjliggöra nya platser

Temporär utegrupp på våren innebär en återkommande verksamhet med möjlighet att skapa nya platser i anslutning till en befintlig förskola.

Förskolans äldre barn bildar då en utegrupp/uteavdelning under perioden mars-juni vilket möjliggör platser för nya barn att placeras i förskolan. För att möta platsbehoven handlar det om centralt belägna förskolor.

Temporära utegrupper på våren kan kräva en rutin för placering av förskolans alla barngrupper. Åldersanpassade lärmiljöer i förskolan innebär att man inte utan anpassningar kan flytta ut en 5-årsgrupp och i samma miljö flytta in en 1-årsgrupp. Gruppörflyttningar kan därför behöva ske på våren istället för på hösten som är mer vanligt förekommande.

För en temporär utegrupp behöver det också tas beslut om det ska vara obligatoriskt för en viss barngrupp eller valfritt.

Förutsättningarna för denna utegrupp är liknande de andra, eventuellt med något lägre krav på gården och omgivningar eftersom det är under en begränsad tid i vanligtvis varmare väderlek.

Som för de andra utegrupperna måste det finnas plats att äta på gården eller i förskolans lokaler samt kapacitet i köket för fler barn. Utegruppen behöver ha möjlighet att nyttja lokaler i förskolan vid behov samt tillgång till förvarings- och hygienutrymmen. Samarbete vid öppning och stängning är nödvändigt samt eventuellt lådcyklar som komplement.

Slutsatser

Friluftsfremjandets koncept I Ur och Skur är främst en pedagogisk inriktning och ett arbetssätt som i sig inte genererar fler platser i befintlig verksamhet. Konceptet innefattar krav på avtal, utbildning och licensavgifter. Förutsättningar som har framkommit i utredningen visar framförallt ett behov av tillgängliga lokaler även för utegrupperna samt adekvata utemiljöer och omgivningar. Alla barn som är inskrivna i förskolans verksamhet behöver tillgång till lokaler även om verksamheten helt eller delvis bedrivs utomhus. Det måste finnas tillgång till

förvarings-och torkmöjligheter, hygienfaciliteter samt möjlighet att inta måltider eller ha aktiviteter inomhus om väderförhållandena så kräver.

För verksamhet i utegrupper krävs en utemiljö på förskolegården eller i park-och naturområden som möjliggör arbete mot läroplanens mål. Platser utanför förskolegården bör ligga i relativ närhet till förskolan. Uteverksamhet, oavsett form, kräver en välfungerande organisation och rutiner. Lådcyklar kan vara ett sätt att på ett smidigt sätt kunna förflytta sig längre sträckor. Inköpen innebär dock en stor kostnad för verksamheten samt ställer krav på säker förvaring på eller nära förskolan.

För verksamhet i temporära utegrupper perioden mars-juni krävs att de ytterligare platser som möjliggörs genom en utökning i kapacitet blir permanenta genom att de blir sökbara i kommunens antagningssystem för vårdnadshavare i december för placering i mars.

Nästa steg

Tre lådcyklar har beställts till Årikets och Åsiktens förskolor och dessa kommer provas under hösten. En utvärdering av verksamheten kommer att göras under år 2021 för att se om möjligheten finns att vidareutveckla detta koncept till temporära utegrupper.

I Fålhagsledens förskola har man påbörjat planering av ett försök med temporär utegrupp avseende fem platser våren 2021. För att försöket ska generera fem nya permanenta platser utökas kapaciteten från 76 till 81 platser tre månader innan barnen placeras i mars. Försöket utvärderas under 2021.

Konsekvenser för barn/elever

Möjligheten till utegrupper under våren medför att fler barn kan erbjudas plats.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Konsekvenser för näringslivet

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2020-10-26

Utbildningsförvaltningen

Susana Olsson Casas
Utbildningsdirektör

